

**ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอน
โดยใช้ Learning Contract
ในรายวิชา 1801 321 ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2
Students' Opinions of the Use of a Learning Contract in
1801 321 Adult Nursing Practicum**

สุนันทา ครองยุทธ* ขวัญประภัสสร จันทร์บุลวัชชร์ ยมนา ชนะนิล และ สุพัต กิตติวรเวช
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี 34190
Email: sununtaccu@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการสอนโดยใช้ Learning Contract วิชา 1801 321 ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อวิธีการสอนโดยใช้ Learning Contract กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 1801 321 ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555 จำนวน 55 คน ได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 7 กลุ่มกลุ่มละ 8 คน หมุนเวียนเข้าฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วย อายุรกรรม ศัลยกรรม กลุ่มละ 6 สัปดาห์โดยมีอาจารย์นิเทศประจำกลุ่มละ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบประเมินตนเอง มีจำนวน 22 รายการเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ แผนการเรียนด้วย Learning Contract และข้อสอบของวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนโดยใช้ Learning Contract เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ให้นักศึกษามีวิธีเรียนรู้ด้วยตัวเอง นักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการ ใช้ Learning Contract ในระดับดีทุกข้อ และเมื่อพิจารณาตามรายกลุ่มพบว่า ด้านทรัพยากร การเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นในอันดับแรกคือ ดีผู้ป่วยเป็น แหล่งเรียนรู้ที่ดี รองลงมาคือ อาจารย์นิเทศให้การสนับสนุนการเรียนรูปแบบ Learning Contract และพยาบาลวิชาชีพให้การสนับสนุนการเรียนรูปแบบ Learning Contract ด้าน ประโยชน์จากการใช้ Learning Contract อันดับแรกคือ ทำให้เกิดความรับผิดชอบและมี เป้าหมายในการเรียนทำให้เรียนรู้ได้ดี และด้านความสามารถในการใช้ Learning Contract พบว่า นักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่างสามารถ ระบุเป้าหมายแหล่งเรียนรู้และการปฏิบัติ ตามแผนการเรียนใน Learning Contract เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เป็นเรื่องง่ายไม่ ซับซ้อนและ มีความพึงพอใจ

วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Leaning Contract ในวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาล
ผู้ใหญ่ 2 มีแนวโน้มที่จะเกิดการพัฒนาทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล เนื่องจาก
หอผู้ป่วยเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ดี สามารถใช้ในการระบุความต้องการการเรียนรู้
หาความรู้ ใช้ความรู้ และประเมินความรู้ได้ครบวงจร อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงความรู้
ระหว่างความรู้ภายนอกที่เป็นความรู้จากตำรากับความรู้จากบุคคลที่เชี่ยวชาญ กับความรู้
ภายในตนที่เกิดขึ้นจากผลการปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย

คำสำคัญ: วิธีการเรียนการสอนแบบ Learning Contract นักศึกษาพยาบาล ฝึกปฏิบัติการ
การพยาบาลผู้ใหญ่ 2

Abstract

The study assessed 55 third year nursing students' opinions of the use of a learning contract in 1801 321 Adult Nursing Practicum II in semester 2 of academic year 2012. The students were organized into seven groups of eight and the groups were rotated around medical and surgical wards over six weeks. Data were collected by learning contract forms, self-assessment, and a subject test and analysis was completed by descriptive analysis. Results showed that the nursing students considered that the patients' ward was the most significant learning resource ($X=4.46$, $SD= 0.738$), followed by the clinical instructor ($= 4.37$, $SD = 0.67$), and nursing support ($= 4.25$, $SD = 0.738$). The students agreed that the learning contract helped them to be responsible ($= 4.37$, $SD = 0.627$) and goal-directed ($= 4.37$, $SD = 0.658$), able to attain a deeper level of learning ($= 4.25$, $SD = 0.764$) and use the learning contract ($= 4.17$, $SD = 0.617$), and some students found that it was not difficult ($= 4.13$, $SD = 0.715$) and satisfaction was at a good level ($= 4.12$, $SD=0.758$). The study demonstrated that the use of the learning contract tended to develop cognitive skills in nursing students, and that wards were the best learning resource to consider practice, seeking materials, training, evaluating knowledge, and promoting student learning.

Keywords: Learning contract: Nursing student: Adult nursing practicum 2

1. บทนำ

คณะพยาบาลศาสตร์ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีสมรรถนะในการทำงานด้านสุขภาพเพื่อการพัฒนาสุขภาพของประชาชนในชุมชน การจัดการเรียนรู้ในวิชาชีพพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ให้ความสำคัญกับการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของประสบการณ์ทางวิชาชีพพยาบาลที่พึงประสงค์ (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ม.ป.ป.)

จากประสบการณ์การประเมินผลในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2555 พบว่าคะแนนสอบปลายภาคของนักศึกษาในวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 1 มีผลการสอบที่ไม่เป็นตามเกณฑ์ และที่ประชุมได้มีข้อเสนอให้ผู้รับผิดชอบวิชาและอาจารย์ผู้สอนจัดการแก้ไขปัญหาให้แล้วเสร็จก่อนสอบปลายภาค ต่อมาในภาคการศึกษาปลาย ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนในวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ในกลุ่มผู้เรียนเดิม จำนวน 55 คน จึงได้ออกแบบการวัดผล 2 ครั้ง เป็นการสอบกลางภาค และสอบปลายภาค ภายหลังจากสอบกลางภาคผู้วิจัยได้ทบทวนผลการสอบ พบว่า ผู้เข้าสอบจำนวน 55 คน สอบผ่านเกณฑ์เพียง 32 คน โดยมีคะแนนสูงสุด 59 คะแนนจากคะแนนเต็ม 95 คะแนน ผู้วิจัยได้สนทนากลุ่ม กับกลุ่มผู้เรียนที่สอบไม่ผ่าน จำนวน 23 คน วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนสอบไม่ผ่าน ซึ่งจำแนกได้ปัจจัยดังนี้ ด้านผู้เรียน มีการเตรียมตัวที่ไม่ดีพอ ผู้เรียนอ่านหนังสือน้อย ไม่อ่านหนังสือตามที่กำหนด ในรายวิชาและประมาท ใช้วิธีการท่องจำอย่างเดียว พฤติกรรมการอ่านบางคนใช้วิธีการเขียนสรุปเพื่อช่วยจำ บางคนต้องอ่านหลายรอบ อีกทั้งผู้เรียนขาดทักษะในการวิเคราะห์ข้อสอบ ไม่สามารถหาคำสำคัญจากคำถามและไม่สามารถตอบได้ ผู้เรียนอ่านแล้วเชื่อมโยงไม่ได้ ผู้เรียนระบุปัจจัยที่ช่วยให้ผู้เรียนในทำการตอบข้อสอบได้ดี คือ ประสบการณ์การเรียนรู้นอกคลินิกวิชาปฏิบัติการพยาบาลในวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 1 ทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาได้มากขึ้น ส่วนปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียนให้ความเห็นว่าหากอาจารย์ใช้แผนภาพประกอบการบรรยายจะทำให้ผู้เรียนจำได้ง่ายขึ้นและเป็นระบบกว่าการใช้ตัวหนังสือ และเสนอให้มีการแบ่งสอบเป็นระยะ ผลจากการสนทนากลุ่มสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้อื่นที่หลากหลาย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเรียนรู้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการค้นคว้าด้วยตนเอง ฟังพาการเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก

คณะผู้วิจัยได้นำปัญหาหาวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อของนักศึกษา ด้วยการทำทบทวนเอกสารทางวิชาการพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Learning Contract สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนในคลินิกและส่งผลต่อการเรียนรู้นอกคลินิกได้ดี (Rye, 2008 and Cross, 1996) Learning Contract เป็นเครื่องมือหนึ่งของการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการสอนที่ได้รับความนิยมในหลายสาขาวิชาชีพ เช่น สาขา

วิชาทางการแพทย์ สาขาวิชาการบริหารจัดการ และสาขาวิชาการพยาบาล เนื่องจากเป็นวิธีการที่เพิ่มบทบาทการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนกำหนดเป้าหมายและเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง แต่ผลการวิจัยมีข้อจำกัดที่วิธีการศึกษาส่วนใหญ่เป็นกรณีศึกษาซึ่งมีบริบทแตกต่างกัน

ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาจึงสนใจที่จะนำวิธีการสอนที่ดี มาปฏิบัติเป็นการนำร่อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาวิธีการสอนที่ดีและเป็นการแก้ปัญหาพฤติกรรมมารการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยใช้ Learning Contract ในวิชา 1801 321 ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2

คำถามการวิจัย

นักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นต่อการใช้ Learning Contract ในวิชา1801 321 ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 อย่างไร

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาความคิดเห็น ของนักศึกษาพยาบาลในการสอนโดยใช้ Learning Contract ในวิชา1801 321 ฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษานำไปสู่แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะทางปัญญาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

2. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นวิจัยและพัฒนา โดยผู้วิจัยเป็นอาจารย์นิเทศและเป็นผู้วางแผนการสอน รวมถึงการนำ Learning Contract ไปใช้ อีกทั้งยังเป็นผู้ประเมินผลจากวิธีการที่ได้ทดสอบนี้ วิธีการศึกษาแบ่งตามขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การวางแผน

เลือกวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ด้วยเหตุผลที่ว่าวิชานี้เป็นความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งเป็นวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่มีความต่อเนื่องจากวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 เป็นวิชาทฤษฎีที่สอนก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล ในภาคเรียนที่ 2

จัดประชุมอาจารย์นิเทศ และนักศึกษาที่จะขึ้นฝึกวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดการทำ Learning Contract ให้สอดคล้องกับรายละเอียดวิชาดังกล่าว ซึ่งเป็นวิชาที่ใช้กระบวนการพยาบาลในการให้การพยาบาลผู้ใหญ่ที่

เจ็บป่วยวิกฤตและเฉียบพลันในระบบหายใจ ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ ระบบต่อมไร้ท่อ ระบบประสาท ผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับตา หู คอ จมูก โรคทางนรีเวช ผู้ป่วยวาระสุดท้ายเพื่อตอบสนองความต้องการของร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาและการฟื้นฟูสภาพ โดยจัดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ณ หอผู้ป่วยวิกฤติ

2. การดำเนินการศึกษา

แบ่งผู้เรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน แต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติที่ตึกผู้ป่วยวิกฤติ 4 สัปดาห์และฝึกปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะทางอีก 2 สัปดาห์ คณะผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้ Learning Contract กับกลุ่มผู้เรียนที่ 1 ที่ได้ฝึกปฏิบัติงานในระหว่างวันที่ 7 มกราคม 2556 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556 ผลการทดลองใช้พบว่ากรมอบหมายการเรียนรู้ด้วย Learning Contract ที่เหมาะสม จะสามารถนำมาใช้ในสัปดาห์ที่ 2 ซึ่งหลังจากที่ผู้เรียนได้ทำความคุ้นเคยกับวิธีการทำงานและผู้ป่วยในตึกผู้ป่วยแล้ว และอาจารย์จึงจะเริ่มมอบหมายให้ผู้เรียนเข้าสู่การเรียนรู้กับผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายให้ดูแล

หลังจากนั้นได้นำมาใช้จริงกับกลุ่มผู้เรียนที่ 2 ที่ได้ฝึกปฏิบัติงานระหว่างวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2556 ถึงวันที่ 15 มีนาคม 2556 ซึ่งเป็นกลุ่มเก็บข้อมูลโดยมีวิธีการดังนี้

1. ชี้แจงผู้เรียนและอาจารย์นิเทศในหัวข้อวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract หลังจากการปฐมนิเทศวิชาแล้วจึงแนะนำการวางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract

2. ให้ผู้เรียนเขียนแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ซึ่งประกอบด้วย การเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาให้สอดคล้องกับกรณีศึกษาที่มีในหอผู้ป่วย ตั้งวัตถุประสงค์ระบุแหล่งศึกษาค้นคว้า (หนังสือ ตำรา วารสาร หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ๆ) และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ แล้วนำแผนมาอภิปรายกับอาจารย์นิเทศเพื่อทำข้อตกลงร่วมกัน

3. นักศึกษาศึกษาตามแผน Learning Contract โดย อาจารย์นิเทศทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมเสริมเรียนรู้ประจำวัน ได้แก่ Pre-post Conference และติดตามผลการเรียนรู้ประจำวันในช่วง Pre-post Conference กิจกรรมการพยาบาลประจำวัน รวมถึงกิจกรรมการพยาบาลเฉพาะปัญหาผู้ป่วยแต่ละราย

4. นักศึกษาเตรียมสาระที่ได้จากการเรียนรู้ตามแผน Learning Contract สรุป และนำเสนอผลการเรียน โดยอาจารย์นิเทศ เป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการเรียน Learning Contact ที่กำหนดโดยผู้เรียนและผู้สอนได้ให้ความเห็นชอบแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำตัวอย่างของ Chan and Chien (2000) มาแปลเป็นภาษาไทย จากนั้นได้นำไปชี้แจงอาจารย์นิเทศในที่ประชุมอาจารย์นิเทศวิชาปฏิบัติการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการใช้ ผลการประชุมพบว่าอาจารย์มีความเข้าใจและแสดงความประสงค์ที่จะใช้ Learning Contract เป็นเครื่องมือหนึ่งในการเรียนการสอนวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 โดยมีแผนร่วมกันว่าให้มีการทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่ฝึกปฏิบัติในกลุ่มแรกก่อน จากนั้นจึงนำไปใช้จริงกับผู้เรียนกลุ่มที่ 2 และเก็บข้อมูลประเมิน

2. แบบประเมินตนเอง ของนักศึกษาที่ใช้ Learning Contract ที่ผู้วิจัยทบทวนจากงานวิจัยของ Chan and Chien (2000) ประกอบด้วยข้อความ 22 รายข้อ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นสะท้อนประสบการณ์ของท่านมากที่สุด
4 = เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นสะท้อนประสบการณ์ของท่านมากที่สุด
3 = เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นสะท้อนประสบการณ์ของท่านปานกลาง
2 = เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นสะท้อนประสบการณ์ของท่านเล็กน้อย
1 = ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่สะท้อนประสบการณ์ของท่านเลย

การวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อความในแบบสอบถามเป็น 3 กลุ่มประกอบด้วย แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ประโยชน์จากการใช้ Learning Contract และความสามารถในการใช้ Learning Contract จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติพรรณนา คำนวณค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อ คะแนนที่มีค่ามากกว่า 4 ขึ้นไปถือว่ามีการรับรู้ในทางบวกและตรงกันข้าม ถ้าคะแนนเฉลี่ยรายข้อต่ำกว่า 4 ถือว่ามีการรับรู้ในทางลบ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา

3. ผลการวิจัย

ก. การสนทนากลุ่มอาจารย์นิเทศที่ใช้

อาจารย์ประจำหอผู้ป่วยได้ให้นักศึกษาแต่ละคนวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลังจากการปฐมนิเทศประจำตึกผู้ป่วยแล้ว ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาออกกลุ่มโรคหรือประเด็นที่พบในหอผู้ป่วย 3-4 ประเด็น ตามความสนใจของนักศึกษา จากนั้นอาจารย์นิเทศให้นักศึกษาจัดลำดับความสำคัญและมีการอภิปรายร่วมกัน จนได้หัวข้อเดียว อธิบายการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract วิธีการเขียน Learning Contract แล้วอภิปรายกับผู้สอน ก่อนนำแผนมาปฏิบัติ

อาจารย์นิเทศได้ตั้งข้อสังเกตว่า การนำเสนอผลการเรียนรู้นั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จะบายสีข้อความ ทำ Mind Map ประกอบการนำเสนอ แต่ยังมีบางคนที่อ่านจากเอกสารซึ่งสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้เฉพาะบุคคล บนพื้นฐานที่ได้พิจารณาแล้วว่า ตนเองต้องการเรียนรู้เรื่องใด นักศึกษาจึงมีความรับผิดชอบที่จะทำให้เป็นไปตามแผน มีการอ่านและทำความเข้าใจก่อนที่จะนำเสนอให้กลุ่มได้เรียนรู้ด้วย

นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศท่านหนึ่งกล่าวว่า Learning Contract เป็นเครื่องมือให้นักศึกษาเรียนรู้จากเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน “มีนักศึกษคนหนึ่งได้ทบทวนการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะช็อค ไปแล้ว เมื่อนักศึกษาอีกคนได้รับมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วยรายเดิม นักศึกษาจะให้เพื่อนที่เคยได้ศึกษามาก่อนล่วงหน้าอธิบายเกี่ยวกับผู้ป่วยภาวะช็อคให้รับทราบ และแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันโดยตรง” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม ส่งเสริมการสื่อสารภายในกลุ่ม และยังคงลดการพึ่งพาอาจารย์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถที่จะต่อยอดไปสู่การคิดวิเคราะห์และการอภิปรายในลำดับต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามการใช้ Learning Contract จำเป็นต้องมีโอกาสเอื้อให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ห้องสมุดมีระยะเวลาในการสังเคราะห์ความรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติอาจจะจัดแบ่งเวลาในแต่ละวันในการใช้ห้องสมุด ตลอดจนการประสานห้องสมุดของโรงพยาบาลเพื่อให้นักศึกษาเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย

อุปสรรคของการใช้ Learning Contract

จากการสนทนากับอาจารย์นิเทศ พบอุปสรรคของการใช้ Learning Contract คือ ระยะเวลาการฝึกงานสั้นจึงไม่เห็นความก้าวหน้าที่ชัดเจน ควรมีการใช้อย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง การใช้ Learning Contract เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ทางปัญญาตามที่ระบุในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) จึงต้องมีแบบประเมินผลทักษะต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับให้อาจารย์และนักศึกษาในการพัฒนาต่อไป การพัฒนา

ทักษะการนำเสนอ อาจจะต้องมีการแนะนำเครื่องมือและการใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง เช่น การวิเคราะห์ด้วย Mind Map หรือ แผนภาพ การนำเสนอด้วยรายงาน จะต้องแนะนำ นักศึกษาในการเขียนเอกสารอ้างอิงให้ถูกต้อง

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นต่อการใช้ Learning Contract ด้านแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น	
	Mean	SD
1. ฉันคิดว่าดีกับผู้ช่วยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี	4.62	0.631
2. ฉันคิดว่าอาจารย์นิเทศให้การสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Learning Contract	4.46	0.670
3. ฉันคิดว่าพยาบาลวิชาชีพให้การสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Learning Contract	4.25	0.738
4. ฉันได้รับคำแนะนำที่ทำให้ฉันเข้าใจการทำ Learning Contract	4.27	0.689
5. Learning Contract ทำให้ฉันสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรเรียนรู้	4.21	0.696
6. ฉันได้รับข้อมูลพอเพียงในการเขียน Learning Contract	4.13	0.561

ข. ผลจากการตอบแบบสอบถาม

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นต่อ ทรัพยากรการเรียนรู้ ในอันดับแรกคือ ดีกับผู้ช่วยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.631$) อันดับรองลงมาคือ อาจารย์นิเทศให้การสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Learning Contract ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.670$) อันดับสุดท้ายคือ พยาบาลวิชาชีพให้การสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Learning Contract ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.738$) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่นักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการนำความรู้จากห้องเรียนและการค้นคว้าไป ปฏิบัติจริงกับผู้ป่วยทำให้มีความเข้าใจผู้ป่วยมากขึ้นกว่าการเรียนในชั้นเรียน รวมถึง การมีอาจารย์นิเทศและพี่พยาบาลคอยให้คำปรึกษาตลอดเวลา ทำให้เกิดความมั่นใจและ กล้าที่จะฝึกฝนทักษะใหม่ๆ แต่พบว่าแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด คือ การมีข้อมูลเพียงพอในการเขียน ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.561$) รองลงมาคือ การเข้าถึงแหล่ง ทรัพยากรการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.21$, $SD = 0.696$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการ พยาบาลมีตารางการฝึกปฏิบัติตลอด 5 วันติดต่อกันเป็นเวลา 8 สัปดาห์และมีการฝึกหลาย

วิชา ทำให้เห็น้อยล้ำ ไม่มีเวลาในการค้นคว้า ประกอบกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่มีบริการนอกเวลา จึงทำให้การเข้าถึงตำรา และวารสารค่อนข้างจำกัด

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็น ด้านประโยชน์จากการใช้ Learning Contract

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น	
	Mean	SD
1. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันมีความรับผิดชอบในการเรียน	4.37	0.627
2. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันมีเป้าหมายในการเรียน	4.37	0.658
3. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันเรียนรู้ได้ดี	4.25	0.764
4. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันได้ปรับปรุงทักษะทางคลินิก	4.23	0.703
5. ฉันคิดว่า Learning Contract สามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของฉันได้	4.17	0.760
6. ฉันคิดว่าวิธีการเรียนรู้แบบ Learning Contract ทำให้ฉันจำได้นานและเข้าใจได้ดี	4.15	0.724
7. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันมีแรงจูงใจในการเรียน	4.13	0.742
8. Learning contact ทำให้ฉันสามารถเรียนรู้ได้ตามที่วางแผนไว้	4.13	0.768
9. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันมั่นใจในความสามารถของตนเอง	4.12	0.732
10. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันสนใจวิชาการพยายามมากขึ้น	4.10	0.664
11. ฉันคิดว่าการทำ Learning Contract ทำให้ฉันควบคุมตนเองได้	4.08	0.788

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าประโยชน์จากการใช้ Learning Contract ในอันดับแรกคือ ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.37$ SD= 0.627) และ มีเป้าหมายในการเรียน ($\bar{X} = 4.37$ SD= 0.658) อันดับรองลงมาคือ ทำให้เรียนรู้ได้ดี ($\bar{X} = 4.25$ SD= 0.764)

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็น ด้านความสามารถในการใช้ Learning Contract

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น	
	Mean	SD
1. ฉันสามารถระบุเป้าหมาย แหล่งเรียนรู้ และการปฏิบัติตามแผนการเรียนใน learning contact ได้	4.17	0.617
2. ฉันคิดว่าวิธีการทำ learning Contact เป็นเรื่องง่ายไม่ซับซ้อน	4.13	0.715
3. ฉันมีความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบ learning contact	4.12	0.758
4. ฉันสามารถทำตามแผนที่กำหนดไว้ใน learning Contact	4.10	0.693

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นความสามารถในการใช้ Learning Contract พบว่าแม้ว่านักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่างสามารถระบุเป้าหมาย แหล่งเรียนรู้และการปฏิบัติตามแผนการเรียนใน Learning Contract ($\bar{X} = 4.17$,SD = 0.617) เป็นอันดับแรก อันดับรองลงมา คือ เป็นเรื่องง่ายไม่ซับซ้อน ($\bar{X} = 4.13$,SD = 0.715) และ มีความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.12$,SD = 0.758) ซึ่งอยู่ในระดับดี แต่ก็มีคะแนนในระดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะใช้เป็นการครั้งแรก ซึ่ง McAllister (1996) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการเขียน Learning Contract ที่นักศึกษาจะต้องริเริ่มเอง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะนักศึกษาไม่ทราบความต้องการของตนเอง ซึ่งต้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการศึกษาต่อไป

6. สรุปและเสนอแนะ

จากความคิดเห็น ด้านประโยชน์จากการใช้ Learning Contract ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ในอันดับแรกคือ ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.37$ SD = 0.627) และ มีเป้าหมายในการเรียน ($\bar{X} = 4.37$ SD= 0.658) อันดับรองลงมาคือ ทำให้เรียนรู้ได้ดี ($\bar{X} = 4.25$ SD = 0.764) ส่วนความคิดเห็นด้านประโยชน์จากการใช้ Learning Contract นักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่างสามารถ ระบุเป้าหมาย แหล่งเรียนรู้และการปฏิบัติตามแผนการเรียนใน Learning Contract ($\bar{X} = 4.17$,SD = 0.617) เป็นอันดับแรก อันดับรอง

ลงมาคือ เป็นเรื่องง่ายไม่ซับซ้อน ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.715$) และ มีความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.12$, $SD=0.758$) ซึ่งอยู่ในระดับดี เนื่องจากวิธีการเรียนการสอนโดยใช้ Learning Contract เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่ช่วยนักศึกษาพยาบาล ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายขึ้น เช่น จากตำรา วารสารเอกสารงานวิจัย เว็บไซต์ ความรู้ในคลินิก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับอาจารย์ พยาบาลวิชาชีพในคลินิกและเพื่อนนักศึกษาในกลุ่ม โดยนักศึกษาเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้สามารถวางแผนการพยาบาลได้สอดคล้องกับปัญหาผู้ป่วย

จากผลการศึกษา นักศึกษามีความเห็นว่าดีผู้ป่วยเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ดี สามารถใช้ในภาระบบความต้องการการเรียนรู้ หากความรู้ใช้ความรู้ และประเมินความรู้ได้ครบวงจร อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้ภายนอกที่เป็นความรู้จากตำรากับความรู้จากบุคคลที่เชี่ยวชาญ กับความรู้ภายในตนเองที่เกิดขึ้นจากผลการปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้รูปแบบ Learning Contract ช่วยนักศึกษาเรียนรู้ได้ดี ปกติอาจารย์ได้มอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าอยู่แล้ว โดยเฉพาะนักศึกษาที่ตอบคำถามอาจารย์ไม่ได้ นักศึกษาใช้การคัดลอกมาเล่าให้อาจารย์และเพื่อนนักศึกษาฟังโดยไม่ได้ผ่านการคิดวิเคราะห์ แต่เมื่อนำ Learning Contract ช่วยให้นักศึกษารู้จุดที่จะอ่าน และมีการวิเคราะห์ประเด็นที่จะนำเสนอให้ชัดเจนขึ้น จึงคิดว่า การมอบหมายให้อ่านหนังสือ ตามแผนใน Learning Contract ทำให้นักศึกษาอ่านอย่างมีทิศทาง จึงช่วยให้การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลได้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพิ่มความรับผิดชอบ มีเป้าหมายในการเรียน ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบัณฑิต

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ยังมีข้อจำกัดในด้านการประเมินพัฒนาการของนักศึกษา ระยะเวลาที่ใช้เพียง 6 สัปดาห์และยังไม่มีแบบประเมิน จึงควรที่จะทำการศึกษาซ้ำและมีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้ตอบผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ม.ป.ป.. **หลักสูตรพยาบาลศาสตร-
บัณฑิต หลักสูตรใหม่ 2553**. เอกสารอัดสำเนา.

Chan Wai-Chi S. and Cheing Wai-Tong. 2000. "Independent learning by
implementing contract learning in a clinical context." **JAN**.

Cross, V. 1996. "Introduction learning contract into physiotherapy clinical education."
Physiotherapy. 82(1):21-27.

McAllister, M. 1996. "Learning contracts: an Australian experience." **Nurse
Education Today**. 86:199-205.

Rye, Jone-Boggs, K. 2008. "Perceived benefits of the use of learning contract
to guide clinical education in respiratory care student." **Respiratory Care**.
53(11):1475-1481.